

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)
SSN Irena Gromska-Szuster
SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko Szpitalowi im. [...] Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki
Zdrowotnej w W.
o zadośćuczynienie i ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 23 stycznia 2013 r.,
zażalenia powódki na postanowienie o kosztach postępowania zawarte
w pkt. II w wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 19 października 2011 r.,

- 1. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego;**
- 2. nie obciąża strony pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie.

Wyrokiem z dnia 19 października 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki J. W. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 czerwca 2010 r., oddalającego powództwo skierowane przeciwko Szpitalowi im. [...] Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w W. o zasądzenie kwoty 300 000 zł z odsetkami oraz o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać u powódki w przyszłości w związku z zabiegiem przeprowadzonym w dniu 20 sierpnia 2002 r., i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny stwierdził, że o kosztach tych orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., stosownie do wyniku procesu, a ich wysokość określił według stawek minimalnych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Powódka wniosła skargę kasacyjną oraz zażalenie na zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego postanowienie o kosztach procesu.

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2012 r., I CSK 452/12, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z tym że – mając na względzie sytuację finansową, życiową i zdrowotną powódki oraz charakter i źródło dochodzonego roszczenia – nie obciążył jej kosztami postępowania kasacyjnego.

W zażaleniu powódka zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 102 k.p.c. przez przyjęcie, że nie zachodzą przesłanki umożliwiające nieobciążenie jej kosztami, oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że stan zdrowia i sytuacja materialna powódki pozwalają na obciążenie jej tak wysokimi kosztami postępowania apelacyjnego. W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez nieobciążenie jej kosztami postępowania apelacyjnego oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381 – dalej: „ustawa nowelizująca”), do zaskarżenia zawartego w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 października 2011 r. postanowienia o kosztach procesu ma zastosowanie art. 394¹ k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie powołanej ustawy.

Żaląca domaga się zmiany zaskarżonego postanowienia przez odstąpienie od obciążenia jej kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego na podstawie art. 102 k.p.c.

Według art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przytoczony przepis, stanowiący wyjątek od wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, dlatego ustalenie, czy w sprawie zachodzi taki wypadek zależy od oceny sądu. Ocena ta powinna uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie. Należą do nich zarówno fakty związane z przebiegiem procesu, jak i niezwiązane z samym procesem, lecz z sytuacją życiową i materialną strony przegrywającej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 maja 1966 r., II PR 115/66, OSPiKA 1967, nr 1, poz. 8, z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, OSNCP 1974, nr 3, poz. 59 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, nie publ., z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 51/09, nie publ., z dnia 4 lutego 2010 r., IV CZ 2/10, nie publ., z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 22/10, nie publ., z dnia 21 lipca 2010 r., III CZ 21/10, nie publ., z dnia 19 sierpnia 2010 r., IV CZ 50/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 34, z dnia 15 czerwca 2011 r., V CZ 23/11, nie publ. i z dnia 8 lipca 2011 r., IV CZ 23/11, nie publ.).

Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. w orzecznictwie zalicza się np. precedensowy charakter sprawy, rozstrzygnięcie sporu wyłącznie na podstawie, którą sąd uwzględnił z urzędu, a także szczególnie trudną sytuację życiową i materialną strony przegrywającej, która uniemożliwia jej pokrycie kosztów należnych przeciwnikowi.

Z ustaleń zawartych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego wynika, że sytuacja życiowa, zdrowotna i materialna żalącej jest bardzo trudna oraz że koszty te powstały w sprawie, w której dochodziła ona naprawienia szkody na osobie, pozostając w subiektywnym przekonaniu, że odpowiedzialność za szkodę ponosi pozwany. Uzasadnione było w tej sytuacji zastosowanie wyjątku od zasady wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. i nieobciążenie żalącej kosztami postępowania apelacyjnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na zasadzie art. 398¹⁶ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy nowelizującej, oraz art. 102 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nie obciążył powódki kosztami postępowania apelacyjnego. Biorąc pod uwagę ocenny charakter przesłanki szczególnie uzasadnionego wypadku, o której mowa w art. 102 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego również na podstawie art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.